

SİBER CİNSEL ŞİDDET ÖLÇEĞİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI

CYBER SEXUAL AGGRESSION SCALE: SCALE DEVELOPMENT AND VALIDITY STUDY

Şehadet TAŞKIN ¹, Gülçin NACAR ², Sermin TİMUR TAŞHAN ²

¹ Balıklıgöl Devlet Hastanesi, Şanlıurfa, Türkiye

² İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Malatya, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, Siber Cinsel Şiddet Ölçeği (SCŞÖ)'nin geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Materyal-Metod: Metodolojik nitelikte olan araştırma 607 üniversite öğrencisi ile tamamlanmıştır. Araştırma, sosyal ağlar yoluyla online olarak ulaşılan öğrenciler ile yapılmıştır. Araştırma verileri Google Forms aracılığıyla oluşturulan online anket formu kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin geliştirilme sürecinde öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Oluşturulan soru havuzu kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri sonrasında yapılan düzeltmeler ve benzer soruların çıkarılmasından sonra 21 maddelik ölçeğin 20 öğrenci ile pilot uygulaması yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış, güvenilirliği ise Cronbach's α iç tutarlık kat sayısı ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada yapılan AFA analizi sonucunda ölçeğin 18 maddeden ve 2 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin toplam Cronbach's α iç tutarlık kat sayısının 0.94, istenmeyen cinsel metin alt boyutunun 0.90 ve istenmeyen cinsel istek alt boyutunun 0.94 olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmada SCŞÖ'nin siber cinsel şiddeti belirlemede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, Geçerlik, Geliştirme, Güvenirlik, Siber, Şiddet.

ABSTRACT

Objective: In this study, it was aimed to develop the Cyber Sexual Aggression Scale (CSAS), and to evaluate its validity and reliability.

Material-Method: The research, which is methodological, was completed with 607 university students. The research was carried out by using an online questionnaire created through Google Forms with students who were reached online via social networks. In the development process of the scale, first of all, a literature review was made. The created question pool was presented to expert opinion in order to ensure content validity. After the corrections made after expert opinions and the removal of similar questions, the 21-item scale was piloted with 20 students. Explanatory Factor Analysis (EFA) was performed to test the construct validity of the scale, and its reliability was evaluated with Cronbach's α internal consistency coefficient.

Results: As a result of the EFA analysis conducted in the study, it was determined that the scale consisted of 18 items and 2 sub-dimensions. The total Cronbach's α internal consistency coefficient of the scale was 0.94, the unwanted sexual text sub-dimension was 0.90, and the unwanted sexual desire sub-dimension was 0.94.

Conclusion: In the study, it was determined that SCAS is a valid and reliable measurement tool that can be used to determine cyber sexual aggression.

Keywords: Cyber, Development, Sexuality, Reliability, Validity, Violence.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Şehadet TAŞKIN, Uzman Hemşire, Balıklıgöl Devlet Hastanesi, Şanlıurfa, Türkiye **E-mail:** sehadettaskin@hotmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Taşkın Ş., Nacar G., Timur Taşhan S. (2023). Siber Cinsel Şiddet Ölçeği: Ölçek Geliştirme ve Geçerlik Çalışması. *The Journal of World Women Studies*, 2023; 8(2), 171-178. <http://doi.org/10.5281/zenodo.8429938>

GİRİŞ

Günümüze kadar hızla büyüyen ve gelişen teknoloji, hayatımızın büyük bir kısmında yer almaktadır. Başta iletişim olmak üzere çoğu işimizin üstesinden teknoloji vasıtasıyla daha hızlı ve zahmetsiz şekilde gelebilmekteyiz. Ayrıca teknoloji toplumsal hayatta davranışlarımızı, duygularımızı ve düşüncelerimizi etkilemekte ve değişime uğratmaktadır (Kaygısız, 2020). Dünya genelinde 2021 yılında internet kullanıcılarının sayısının 4.9 milyar olduğu tespit edilmiştir (Statista, 2022). Ayrıca Dünya Bankası verilerine göre son yıllarda neredeyse tüm ülkelerde internet kullanımında artış olduğu görülmektedir (World Bank, 2020). Teknoloji'nin bu derece hızlı gelişmesi ve yoğun kullanımı, teknolojiyi toplumun vazgeçilmez ve ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir (Kaygısız, 2020; Yaman ve Peker, 2012). Faydaları olduğu kadar zararları olan teknolojiyle birlikte istenmeyen çeşitli durumlar da ortaya çıkarmaktadır. Özellikle son yıllarda şiddet içerikli eylem ve söylemler, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla daha hızlı ve kolay bir şekilde uygulanmaya başlamıştır. Bu durum şiddetin yeni bir biçimi olan siber şiddeti karşımıza çıkarmaktadır. Siber sözcüğü; internet ağlarına ait olan, sanal olanı ifade etmektedir (Doğan, 2014). Literatürde siber şiddetin sanal zorbalık, siber taciz, elektronik zorbalık, siber tartaklama, siber zorbalık, dijital şiddet, çevrimiçi şiddet gibi birçok form karşılığı bulunabilmektedir. Smith ve arkadaşları (2008) siber zorbalığı/şiddeti “birey veya topluluklar tarafından, elektronik her çeşit iletişim aracı (cep telefonu, internet, sosyal medya, e-posta vb.) vasıtasıyla kendini savunamayacak mağdura/ kurbanı yönelik kötü amaçla ve art arda yapılan saldırganca eylemler” olarak tanımlamaktadır. Cinsel siber zorbalık ise “kişinin kurban/mağdurdan cinsel içerik göndermesini istemesi veya zorlaması, cinsel eylemlerde bulunmaya zorlaması ve istenmeyen cinsel içerik göndermesi” olarak tanımlanmaktadır (Watkins et al., 2018).

Cinsel siber zorbalık ile ilgili prevelans hakkında bilgi kısıtlayıcıdır. Cinsel zorbalığa maruz kalmış hem adolesan hem de yetişkinlerin dâhil edildiği araştırmaları incelediğimizde adolesan grupta maruziyetin %5.4 ile %58.7 arasında değiştiği (Ybarra et al, 2015; Marret & Choo, 2017; Chang et al., 2016; Mitchell et al., 2013; Mitchell et al., 2011; Finn, 2004); yetişkin grupta ise bu oranın %6 ile %35 arasında değiştiği (Ybarra et al, 2015; Powell & Henry, 2016; Sanchez et al., 2017; Stop Street Harassment, 2018; Pew Research Center, 2017) belirlenmiştir. Genel olarak ergen, kız çocuklar ve kadınlar gibi grupların siber cinsel taciz ve zorlama açısından daha çok risk altında oldukları tespit edilmiştir (Henry & Powell, 2015; Henry & Powell, 2018). Literatür incelemesi sonucu cinsel siber zorbalığın 3 ana tema üzerinde toplandığı belirlenmiştir. İlki istenmeyen cinsel istek, ikincisi istenmeyen cinsel metinler veya görüntüler alma ve üçüncüsü gönderenin izni olmadan paylaşılan cinsel metinler/görüntülerdir (Reed et al., 2020). Yapılan araştırmalarda siber cinsel takip ve/veya taciz mağdurlarının depresyon, kaygı, intihar düşüncesi, travma belirtileri, suçluluk duygusu, madde bağımlılığı ve panik atak gibi ruh sağlıklarını zedeleyecek çok sayıda zararlı sonuç yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca mağdurlar, hukuk sisteminden aldıkları desteğin eksikliğini ve teknoloji kullanımına karşı güvensizliklerini bildirmişlerdir (Stevens et al, 2021; Kowalski, 2014).

Toplum için ciddi bir tehlike haline gelen siber cinsel şiddetin ayırt edilebilmesi için belirleyici bir ölçüm aracı olması son derece önemlidir. Ayrıca siber cinsel suç ve mağduriyetinin gençler arasındaki durumunu belirlemek için bu tür ölçümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Ek olarak araştırmacılara mağdurların siber cinsel takip ve/veya tacize uğradığı platformlar konusunda bilgi ışığı olacağı düşünülmektedir.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Amacı ve Tipi

Araştırma, üniversite öğrencilerinin siber cinsel şiddet konusunda maruziyetini belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirmek amacıyla planlanmış metodolojik bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini herhangi bir üniversitede Haziran 2022 – Ağustos 2023 tarihleri arasında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma online anket kullanılarak yürütülmüştür. Online anket Google Forms aracılığıyla oluşturulmuştur. Anketler öğrencilere sosyal ağlar (WhatsApp, Facebook, Twitter ve Instagram) yardımı ile ulaştırılmıştır. Örneklem belirlenmesinde ise; Comrey ve Lee (1992) açıklayıcı faktör analizi için örneklem büyüklüğünde 100'ün az; 200'ün orta; 300'ün iyi; 500'ün çok iyi; 1000 kişi ve daha fazlasının mükemmel olduğunu ifade etmiştir (Comrey & Lee, 1992). Bu doğrultuda çalışmanın örneklemi 500 katılımcının oluşturması hedeflenmiştir. Hedeflenen örneklem büyüklüğüne

ulaşabilmek için kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak öğrencilerin araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan arkadaşlarına araştırma formlarını iletmesi istenmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden 607 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri; on sekiz yaş ve üzerinde olma ve WhatsApp, Facebook, Twitter, Instagram sosyal ağlarından birini kullanmadır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Tanıtım Formu”, ve “Siber Cinsel Şiddet Ölçeği” kullanılmıştır.

Katılımcı tanıtım formu

Araştırmacı tarafından literatür bilgileri kapsamında hazırlanmış olan katılımcı tanıtım formu üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine, internet kullanımına ve şiddette maruziyetlerine ilişkin bilgileri içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

Siber cinsel şiddet ölçeği geliştirme sürecinde izlenen adımlar

İlk adım olarak madde havuzu oluşturulmuştur. Bu aşamada literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından siber cinsel şiddeti ifade eden ölçek maddeleri kapsayıcı bir nitelikte araştırılmış olup madde havuzu hazırlanmıştır (Watkins et al., 2018; DeMarsico et al., 2021; Ayas & Horzum, 2010; Tanrikulu, 2015; Çetin et al., 2011; Köse et al., 2018). Madde havuzunda toplam 21 madde yer almıştır. Ölçekte bulunan maddelerle ilgili katılma düzeyini belirtmek için 5’li likert tipi dereceleme sistemi kullanılmıştır. Bu dereceleme sistemi “Her zaman (5), Sık sık (4), Ara sıra (3), Nadiren (2) ve Hiçbir zaman (1)” olacak şekilde oluşturulmuştur.

Geçerlik çalışmalarında öncelikli olarak kapsam ve içerik geçerliği için başvurulacak olan uzmanlar belirlenmiştir. Ölçek kadın doğum hemşireliği alanında uzman akademisyenlere kapsam ve görünüş geçerliliği için sunulmuş ve görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler ve eleştiriler doğrultusunda ölçek maddelerinde gerekli düzeltme ve çıkarma işlemleri yapılmıştır. Alanda uzman 10 kişiden gelen değerlendirme sonucuna göre Kapsam Geçerlilik İndeksi (Content Validity Index-CVI) hesaplanmıştır. CVI’nın ölçekteki tüm maddeler için 0.8 ve üzerinde olduğu saptanmıştır.

Ölçekte siber cinsel davranışlara maruz kalma düzeyini saptamak amacıyla hazırlanan 21 maddede kendilerine yapılan siber cinsel zorbalığı belirtmeleri istenmiştir. Bunun için her maddede “Her zaman”.....“Hiçbir zaman” aralığında kendisine uygun olan dereceyi seçmeleri istenmiştir.

Elde edilen ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek için 20 öğrenciye veri toplama formları sosyal ağlar aracılığıyla iletilmiş ve bu kişilerden maddeleri okuyup anlaşılmayan ifadeleri yorumlaması istenmiştir. Ölçek maddelerini değerlendiren 20 öğrenci ölçekte anlaşılmayan madde olmadığını bildirmiştir. Bu kadınların sonuçları örnekleme dahil edilmemiştir. Böylece ölçeğe son şekli verilmiştir.

Ölçeklerden elde edilmiş verilere yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin 1, maddelerin yük değerinin en az 0.30, maddelerin tek bir faktörde bulunması ve iki faktörde yer alan maddeler arasında ise en az 0.10 fark olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Ayrıca yapı geçerliliği esnasında 25 derecelik varimax eksen döndürmesi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizinden elde edilen madde-faktör yapısının doğrulayıcı faktör analizi ile model uyumu test edilmiştir. İç tutarlık katsayıları ile ölçeğin güvenilirliğine de bakılmıştır.

Veri analizi

Araştırma verileri, SPSS 18.0 for Windows yazılımı (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) ile değerlendirilmiştir. Araştırmada katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin belirlenmesinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, ortalama, standart sapma, yüzde) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Kaiser Mayer Olkin İndeksi (KMO) ve Barlett’s Kürelellik Testi ile örneklemin büyüklüğü ve data setinin faktör analizine uygunluğu incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Güvenirliği belirlemek için Cronbach alfa katsayısı ve iç tutarlılık için madde toplam korelasyon hesaplanmıştır.

Etik ilkeler

Araştırmanın yapılabilmesi için İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan onay (Onay No: 2022/3492) alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce katılımcılar bilgilendirilmiş olup, çevrim içi (Google Forms) bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada öğrencilerin yaş ortalamasının 20.71 ± 2.25 olduğu, %74.3'ünün kadın olduğu, %3.5'inin evli olduğu, %49.4'ünün gelirinin giderine eşit olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ortalama 5.99 ± 2.82 yıldır internet/sosyal medya kullandığı, günlük ortalama internet kullanım sürelerinin 4.71 ± 2.51 saat olduğu ve interneti en çok arkadaşları ile iletişim kurmak (%86.8), ders çalışmak (%64.6) ve müzik dinlemek (%59.8) için kullandıkları saptanmıştır. Öğrencilerin %32.1'inin romantik bir ilişkiye sahip olduğu, %99.8'inin yaşamının herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldığı, %32.5'inin fiziksel, %76.3'ünün duygusal, %15.7'sinin ekonomik, %5.9'unun cinsel şiddet ve %15.5'inin ısrarlı takibe maruz kaldığı bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (N = 607)

Değişkenler	n (%) / $X \pm SS$
Yaş	20.71 \pm 2.25
Cinsiyet	
Kadın	451(74.3)
Erkek	156(25.7)
Medeni durum	
Evli	21(3.5)
Bekar	586(96.5)
Gelir durumu	
Gelirim giderimden az	243(40.0)
Gelirim giderime eşit	300(49.4)
Gelirim giderimden fazla	64(10.5)
İnternet/Sosyal medyayı kullanma süresi(yıl)	5.99 \pm 2.82
Günlük internet kullanım süre(saati)	4.71 \pm 2.51
İnterneti kullanım amacı *	
Arkadaşlarla iletişim kurma	527(86.8)
Ders Çalışma	392(64.6)
Müzik dinleme	363(59.8)
Film İzleme	295(48.6)
Haber dinleme	290(47.8)
Alışveriş	241(39.7)
Eğlence	202(33.3)
Romantik bir ilişkiye sahip olma	
Evet	195(32.1)
Hayır	412(67.9)
Herhangi bir şiddete maruz kalma(yaşam boyu)	
Evet	606(99.8)
Hayır	1(0.2)
Maruz kalınan şiddet türü*	
Fiziksel	197(32.5)
Duygusal	463(76.3)
Ekonomik	95(15.7)
Cinsel	36(5.9)
Israrlı takip	94(15.5)

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Araştırmada KMO analizi sonucu Siber Cinsel Şiddet Ölçeği, KMO katsayısı 0.933 ve Barlett's Test of Sphericity analizi sonucu X^2 değeri 11719.545 olarak saptandı. Test sonucu $p=0.001$ önem düzeyinde anlamlı bulundu. Bulunan sonuç Siber Cinsel Şiddet Ölçeği için örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli ve uygun olduğunu gösterdi.

Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin geçerliliği için yapılan açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda faktör yükü değerleri; İstenmeyen cinsel metinler alt boyutunda 0.62-0.86, istenmeyen cinsel istek alt

boyutunda 0.48-0.90 arasında sıralandı. Ayrıca, ölçek toplamının varyansın %64.03'ünü, istenmeyen cinsel metinler alt boyut varyansının %32.91'ini ve istenmeyen cinsel istek alt boyut varyansını %31.12'sini açıkladığı belirlendi. Ölçekte bulunan 8 (sırasıyla 0.58, 0.54), 10 (sırasıyla 0.54, 0.56) ve 12. (sırasıyla 0.55, 0.56) maddeler her iki faktör altında bulunduğu ve faktör yükleri binişik olduğundan ölçekten çıkarıldı. Böylece 18 maddelik iki boyutlu Siber Cinsel Şiddet Ölçeği elde edildi.

Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin ve iki alt boyutunun güvenilirlikleri ayrı şekillerde değerlendirildiğinde, güvenilirlik katsayıları birinci boyut için 0.94, ikinci boyut için 0.90 ve ölçeğin geneli için 0.94 olarak bulunmuştur.

Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin madde-toplam korelasyon katsayılarına incelendi. Madde-toplam korelasyon katsayılarının istenmeyen cinsel metinler alt boyutunda $r=0.67-0.81$, istenmeyen cinsel istek alt boyutunda $r=0.53-0.69$ arasında değiştiği ve kabul edilebilir düzeyde olduğu görüldü. Her bir madde ile toplam puan arasındaki korelasyonun istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptandı ($p=0.001$; Tablo 2).

Tablo 2. Siber cinsel şiddet ölçeği madde toplam korelasyonları ve faktör yüklerinin dağılımı

Maddeler	F1	F2	Mean(SD)	Toplam Korelasyon
İstenmeyen cinsel metinler				
Madde 1	0.76		1.61(0.88)	0.67
Madde 3	0.83		1.56(0.92)	0.79
Madde 4	0.82		1.48(0.85)	0.75
Madde 5	0.86		1.61(0.99)	0.71
Madde 6	0.78		1.64(0.98)	0.75
Madde 7	0.62		1.37(0.80)	0.74
Madde 16	0.72		1.50(0.90)	0.81
Madde 17	0.78		1.58(0.98)	0.71
Madde 20	0.70		1.50(0.89)	0.76
İstenmeyen cinsel istek				
Madde 2		0.48	1.24(0.63)	0.53
Madde 9		0.73	1.22(0.60)	0.61
Madde 11		0.72	1.24(0.58)	0.68
Madde 13		0.90	1.14(0.53)	0.55
Madde 14		0.82	1.19(0.54)	0.69
Madde 15		0.76	1.22(0.57)	0.67
Madde 18		0.70	1.21(0.63)	0.60
Madde 19		0.62	1.25(0.68)	0.65
Madde 21		0.72	1.25(0.68)	0.65
Güvenirlik	0.94	0.90		0.94
Variance	%32.91	%31.12		%64.03
KMO =0.933; $\chi^2 =11719.545$; Bartlett Küresellik Testi (p) = 0.001				

TARTIŞMA

Bu çalışmada Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin geliştirilmesi ve geçerlilik güvenilirliği değerlendirilmiştir. Öncelikle içerik geçerliliği tespit edilmiştir. Bu noktada uzman kişilerden ölçek maddelerini değerlendirmeleri istenmiş ve Kapsam Geçerlilik İndeksi (Content Validity Index-CVI) hesaplanmıştır. CVI'nin 0.80'den büyük olması ölçek maddelerinin kapsam geçerliliği açısından elverişli olduğunu belirtmektedir (Çapık ve ark. 2018). Bu çalışmada her bir madde için CVI 0.80 ve üzeri olarak bulunmuştur.

Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğunun tespiti için KMO yapılması ve değerinin 0.50'nin üzerinde olması gerekmektedir. KMO değerlerinin 0.80-0.90 aralığında yer alması ise çok iyi olarak değerlendirilmektedir (Hadi, Abdullah, & Sentosa, 2016). Bu çalışmada KMO değerinin 0.933 olarak tespit edilmesi verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra örneklemin faktör analizi için normal dağılıma uygunluk göstermesi gerekmektedir. Veri setinde çok değişkenli normalliği test etmek için ise Bartlett küresellik testi uygulanmakta ve anlamlılık

<0.05 ise faktör analizi için veriler uygun olarak değerlendirilmektedir (Hadi, Abdullah, & Sentosa, 2016). Çalışmada Barlett Küresellik testi sonuçlarına bakıldığında, χ^2 değeri 11719.545 ($p<0.001$) olduğu ve elde edilen ki kare değerinin anlamlı olduğu saptanmıştır.

Araştırmada ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde ölçekte yer alacak maddelerin tespit edilmesinde yük değerinin en az 0.30 olması, maddelerin tek bir faktörde yer alması ve iki faktörde yer alan maddeler arasında ise en az 0.10 fark olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2007). Araştırmada ölçekteki maddelerin faktör yüklerinin 0.30'un üzerinde olduğu ve iki faktör altında toplandıkları saptanmıştır. Ölçekte bulunan 8, 10 ve 12 maddeler her iki faktör altında bulunduğu ve faktör yükleri binişik olduğundan ölçekten çıkarıldı. Böylece 18 maddelik iki boyutlu Siber Cinsel Şiddet Ölçeği elde edildi.

Ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmalarında açıklanan varyans oranı için ≥ 30 değeri dikkate alınmaktadır (Kline, 2011). Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin toplamının varyansın %64.03'ünü, istenmeyen cinsel metinler alt boyut varyansının %32.91'ini ve istenmeyen cinsel istek alt boyut varyansını %31.12'sini açıkladığı belirlendi. Bu doğrultuda ölçeğin yapı geçerliliğini sağladığı görüldü.

Ölçeğin güvenilirliği; Cronbach's α iç tutarlık kat sayısı, madde toplam korelasyonu, ile değerlendirildi. Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için yapılan Cronbach's α güvenilirlik analizi sonucunda; istenmeyen cinsel metinler alt boyutu iç tutarlık katsayısı 0.94, istenmeyen cinsel istek alt boyutu iç tutarlık katsayısı 0.90 ve total iç tutarlık katsayısı 0.94 olarak saptandı. Bir ölçme aracında yeterli sayılabilecek Cronbach's α iç tutarlık kat sayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiği dikkate alındığında (Bland and Altman, 1997; Bowling and Ebrahim, 2005), ölçeğin toplam ve alt boyutlarına ilişkin elde edilen iç tutarlık katsayılarının yüksek düzeyde güvenilir olduğu kabul edildi.

Araştırmada, madde-toplam korelasyon katsayılarının madde seçimi açısından kabul edilebilir değerler üzerinde yani ≥ 0.20 olduğu (Bowling and Ebrahim, 2005) ve istenmeyen cinsel metin alt boyutunda $r=0.67-0.81$ ve istenmeyen cinsel istek alt boyutunda $r=0.53-0.69$ arasında değiştiği belirlendi. Her madde için sağlanan korelasyon katsayısının yüksek olması, o maddenin hedeflenen davranışı test etmede etkili ve yeterli olduğunu göstermektedir (Bowling and Ebrahim, 2005). Araştırmada maddelerin her biri ile toplam puan arasındaki korelasyonun kabul edilebilir seviyede olduğu görüldü.

SONUÇ

Elde edilen bulgular sonucunda, ölçeğin iki faktör altında toplandığını, 18 maddeden oluştuğunu, Cronbach's α iç tutarlık kat sayısı ve madde toplam korelasyonu yüksek korelasyona sahip olduğunu gösterdi. Bu sonuçlar, uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığımız Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin siber şiddeti değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu gösterdi. Siber Cinsel Şiddet Ölçeği'nin teknoloji kullanımı sırasında maruz kalınan siber cinsel şiddetin erken tanınması ve yönetimine faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışma finansal olarak desteklenmemiştir.

KAYNAKLAR

- Ayas, T., Horzum, M. B. (2010). Sanal Zorba/Kurban Ölçek Geliştirme Çalışması. Akademik Bakış Dergisi, 19, 1-17.
- Bland, J. M., Altman, D. G. (1997). Cronbach's alpha. BMJ, 314, 572.
- Bowling, A., Ebrahim, S. (2005). Handbook of health research methods: Investigation, measurement and analysis. UK: McGraw-Hill Education.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Chang, F., Chiu, C., Miao, N., Chen, P., Lee, C., & Chiang, J. (2016). Predictors of unwanted exposure to online pornography and online sexual solicitation of youth. Journal of Health Psychology, 21, 1107-1118.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). A first course in factor analysis, 2nd ed. Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- Çapık, C. , Gözüm, S. & Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası Ölçek Uyarlama Aşamaları, Dil ve Kültür Uyarlaması: Güncellenmiş Rehber . Florence Nightingale Journal of Nursing , 26 (3), 199-210 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/fnjn/issue/39968/397481>
- Çetin, B., Yaman, E., & Peker, A. (2011). Cyber victim and bullying scale: A study of validity and reliability. *Computers & Education*, 57(4), 2261-2271.
- DeMarsico, D., Bounoua, N., Miglin, R., & Sadeh, N. (2021). Aggression in the Digital Era: Assessing the Validity of the Cyber Motivations for Aggression and Deviance Scale. *Assessment*, 1073191121990088. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/1073191121990088>
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 135-154.
- Finn, J. (2004). A survey of online harassment at a university campus. *Journal of Interpersonal Violence*, 19, 468-483.
- Hadi, N. U., Abdullah, N., & Sentosa, I. (2016). An Easy Approach to Exploratory Factor Analysis: Marketing Perspective. *Journal of Educational and Social Research*, 6(1), 215.
- Henry, N., & Powell, A. (2015). Embodied harms: gender, shame, and technology-facilitated sexual violence. *Violence against women*, 21(6), 758–779. <https://doi.org/10.1177/1077801215576581>
- Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, Violence & Abuse*, 19, 195-208.
- Kaygısız, E. G. (2020). Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık. *Türkiye İnsan Hakları Ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, (4-5), 161-174.
- Kline, P. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140, 1073-1137. doi:10.1037/a0035618
- Köse, S., Özdilek, R., Doğan, P., & Göktaş, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin sanal zorba/sanal kurban olma durumları üzerine bir araştırma. *İstanbul Journal of Social Sciences*, 20, 54-70.
- Leemis, R. W., Espelage, D. L., Basile, K. C., Mercer Kollar, L. M., & Davis, J. P. (2019). Traditional and cyber bullying and sexual harassment: A longitudinal assessment of risk and protective factors. *Aggressive behavior*, 45(2), 181–192. <https://doi.org/10.1002/ab.21808>
- Marret, M., & Choo, W. Y. (2017). Factors associated with online victimization among Malaysian adolescents who use social networking sites: A cross-sectional study. *BJM Open*, 7(6). doi:10.1136/bjmopen-2016-014959
- Mitchell, K., Finkelhor, D., Wolak, J., Ybarra, M., & Turner, H. (2011). Youth internet victimization in a broader victimization context. *Journal of Adolescent Health*, 48, 128-134.
- Mitchell, K., Jones, L., Finkelhor, D., & Wolak, J. (2013). Understanding the decline in unwanted online sexual solicitations for U.S. youth 2000–2010: Findings from three Youth Internet Safety Surveys. *Child Abuse & Neglect*, 37, 1225-1236.
- Pew Research Center. (2017). Online harassment 2017. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2017/07/11/online-harassment-2017/>
- Powell, A., & Henry, N. (2016). Technology-facilitated sexual violence victimization: Results from an online survey of Australian adults. *Journal of Interpersonal Violence*, 14, 1-29.
- Reed, E., Wong, A., & Raj, A. (2020). Cyber Sexual Harassment: A Summary of Current Measures and Implications for Future Research. *Violence against women*, 26(12-13), 1727–1740. <https://doi.org/10.1177/1077801219880959>.
- Reed, E., Wong, A., & Raj, A. (2020). Cyber Sexual Harassment: A Summary of Current Measures and Implications for Future Research. *Violence against women*, 26(12-13), 1727–1740. <https://doi.org/10.1177/1077801219880959>
- Sanchez, V., Munoz-Fernandez, N., & Vega-Gea, E. (2017). Peer sexual cybervictimization in adolescents: Development and validation of a scale. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17, 171-179
- Smith PK, Mahdavi J, Carvalho M, Fisher S, Russell S, Tippett N.(2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *ACAMH*, 49: 376-385.
- Statista (2022). Internet usage worldwide - statistics & facts. Erişim adresi: <https://www.statista.com/topics/1145/internet-usage-worldwide/>. Erişim tarihi: 01.04.22
- Stevens, F., Nurse, J., & Arief, B. (2021). Cyber Stalking, Cyber Harassment, and Adult Mental Health: A Systematic Review. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 24(6), 367–376. <https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0253>
- Stop Street Harassment. (2018). The facts behind the #MeToo movement: A national study on sexual harassment and assault. Retrieved from <http://www.stopstreetharassment.org/wpcontent/uploads/2018/01/Full-Report-2018-National-Study-on-Sexual-Harassment-andAssault.pdf>

- Tandon, N., & Pritchard, S. (2015). Cyber Violence Against Women and Girls. A World-Wide Wake-up Call. UN. In: UN Broadband Commission for Digital Development, Working Group on Broadband and Gender. Available at: <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications.pdf> (Erişim tarihi: 01.04. 2022).
- Tanrıkulu, İ. (2015). The relationships between cyber bullying perpetration motives and personality traits: Testing uses and gratifications theory. Unpublished doctoral thesis.
- Watkins, L. E., Maldonado, R. C., & DiLillo, D. (2018). The Cyber Aggression in Relationships Scale: A New Multidimensional Measure of Technology-Based Intimate Partner Aggression. *Assessment*, 25(5), 608–626. <https://doi.org/10.1177/1073191116665696>
- Watkins, L. E., Maldonado, R. C., & DiLillo, D. (2018). The Cyber Aggression in Relationships Scale: A New Multidimensional Measure of Technology-Based Intimate Partner Aggression. *Assessment*, 25(5), 608–626. <https://doi.org/10.1177/1073191116665696>
- World Bank. (2020). Individuals using the Internet (% of population). Erişim adresi: <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS>. Erişim tarihi: 01.04.22
- Ybarra, M., Mitchell, K., Palmer, N., & Reisner, S. (2015). Online social support as a buffer against online and offline peer and sexual victimization among U.S. LGBT and non-LGBT youth. *Child Abuse & Neglect*, 39, 123-136.
- Zweig, J. M., Dank, M., Lachman, P., & Yahner, J. (2013). *Technology, Teen dating violence and abuse and bullying*. Washington, DC: Urban Institute.